

Procedura postępowania z dzieckiem przejawiającym zachowania agresywne w Przedszkolu nr 3 w Szamotułach

PODSTAWA PRAWNA:

1. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo Oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737);
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020r., poz. 1604);
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2017 r. poz. 1591).

I. CELE PROCEDURY:

- usprawnienie i zwiększenie skuteczności oddziaływań wychowawczych przedszkola w sytuacjach trudnych,
- zapobieganie powtarzaniu się zachowań niepożądanych,
- ustalenie zasad reagowania na zachowania niepożądane,
- wypracowanie metod współpracy ze środowiskiem rodzinnym dziecka przejawiającego agresywne zachowania.

II. DEFINICJA AGRESJI:

Agresja to każde zamierzone działanie w formie otwartej lub symbolicznej, mające na celu wyrządzenie komuś lub czemuś szkody, straty lub bólu. (Ranschburg 1985, s.7)

III. FORMY DZIECIĘCEJ AGRESJI:

- Agresja werbalna – polega na konfrontacji słownej związanej z wyzwiskami, a także obwinianiem, skarżeniem, lamentowaniem. Są to także: kłótnie, obraźliwe słowa, prowokowanie.
- Agresja fizyczna – polega na ataku fizycznym bądź obronie. Jej przyczyną często bywa konflikt o zabawkę lub pomysł na zabawę. Przejawia się zarówno biciem, kopaniem, szczypaniem, gryzieniem jak i wrywaniem sobie zabawki, popychaniem, rzucaniem i niszczeniem przedmiotów.
- Agresja pośrednia (cicha) – występuje wtedy, gdy dziecko wyłącza się z komunikacji, świadomie ignoruje i wyraża przesadnie brak zainteresowania innymi dziećmi. Sygnalizuje antypatię i broni się przed kontaktem społecznym, przygotowuje w tajemnicy przykry dowcip.
- Autoagresja – to świadome zadawanie sobie bólu fizycznego. Dziecko może w szczególności bić się po twarzy, szczypać, uderzać głową o ścianę, gryźć własne palce, ręce, wrywać włosy.

- Agresja relacji – może prowadzić do wykluczenia z grupy pewnych osób, przedstawienia siebie w lepszym świetle oraz narzucania komuś swojej woli.

Zachowania agresywne dziecka to także:

- opór wobec rodzica/nauczyciela/pomocy nauczyciela/woźnej,
- niszczenie przedmiotów własnych i cudzych,
- przesadne żądanie zainteresowania oraz uwagi ze strony innych,
- przeszkadzanie innym dzieciom,
- wybuchowość,
- żądanie natychmiastowego zaspokojenia potrzeb,
- krzyki i groźby wobec innych dzieci.

IV. POSTĘPOWANIE W SYTUACJI WYSTĄPIENIA ZACHOWANIA AGRESYWNEGO U DZIECKA (ZASADY OGÓLNE):

Nauczyciele, specjaliści, pomoce nauczyciela oraz pozostali pracownicy administracji i obsługi przedszkola zobowiązani są do przeciwstawiania się przejawom agresji ze strony dzieci.

Podjmując interwencję wobec agresywnego dziecka, należy dążyć do zapewnienia bezpieczeństwa i opieki wszystkim wychowankom, a także sobie.

Nauczyciel w takiej sytuacji prosi o pomoc innego nauczyciela/pomoc nauczyciela/lub innego pracownika przedszkola i ustala, kto będzie sprawował opiekę nad grupą, a kto będzie sprawował nadzór nad dzieckiem wykazującym agresywne zachowanie.

Reakcja wobec przejawów agresji powinna być adekwatna do skali zagrożenia powodowanego agresją, jak również do okoliczności zdarzenia, wieku i stopnia rozwoju dziecka. Wobec agresywnego zachowania reakcja powinna być stanowcza, a przekaz słowny, prosty i jasny.

W sytuacji wystąpienia zachowania agresywnego, nauczyciel ma obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa pozostałym dzieciom poprzez odizolowanie agresywnego dziecka. Jeśli istnieje taka konieczność/możliwość nauczyciel wyprowadza agresywne dziecko z sali lub ogrodu, jednocześnie zapewnia pozostałym dzieciom opiekę dając im poczucie bezpieczeństwa. W sytuacji braku możliwości odizolowania dziecka agresywnego, dopuszcza się wyprowadzenie pozostałych dzieci z sali zajęć, pod opieką osoby z kadry pedagogicznej/pomocy nauczyciela/pracownia obsługi.

V. SCHEMAT POSTĘPOWANIA Z DZIECKIEM AGRESYWNYM:

1. Podjęcie przez nauczyciela próby wyciszenia zachowania agresywnego następuje poprzez rozmowę z dzieckiem, odwrócenia jego uwagi, zaproszenie do kącika wyciszenia, zaproponowanie innej aktywności.

2. Jeżeli jest taka możliwość, wychowawca przeprowadza rozmowę z dzieckiem przejawiającym zachowania agresywne mającą na celu opisanie zdarzenia. Odwołuje się do kodeksu grupowego w celu ustalenia poprawnego zachowania i stara się ustalić powód wystąpienia zachowania agresywnego u dziecka.

3. Jeżeli dziecko nie reaguje na polecenia słowne, a jego zachowania zagrażają bezpieczeństwu jego/innego dziecka/pracownika, nauczyciel ma możliwość przytrzymania dziecka, w celu wyciszenia zachowania i zapewnienia bezpieczeństwa otoczenia.

VI. PROCEDURA POSTĘPOWANIA PO WYSTĄPIENIU AGRESYWNEGO ZACHOWANIA U DZIECKA:

1. Nauczyciel wychowawca zawiadamia o zdarzeniu dyrektora oraz rodziców dziecka agresywnego.

2. Fakt agresywnego zachowania dziecka powinien być odnotowany w formie pisemnej (notatka służbowa) oraz zgłoszony rodzicowi/prawnemu opiekunowi odbierającemu w danym dniu dziecko z przedszkola. Osoba podejmująca interwencję, niebędąca wychowawcą grupy, do której uczęszcza wychowanek, informuje o zdarzeniu wychowawcę, sporządza notatkę ze zdarzenia, którą przekazuje do podpisu rodzicom.

3. Jeżeli wybuch agresji fizycznej dziecka utrzymuje się w czasie i jest nie do opanowania, należy poinformować rodziców o zachowaniu dziecka i poprosić o niezwłoczne zabranie dziecka z przedszkola.

4. Każdy z rodziców/opiekunów prawnych dzieci uczęszczających do przedszkola jest zobowiązany do podpisania zgody na zastosowanie wobec dziecka niniejszej Procedury (załącznik nr 1). **Brak takiej zgody jest podstawą do wzywania Pogotowia Ratunkowego w przypadku pojawienia się zachowań agresywnych u dziecka.**

5. W przypadku wystąpienia powtarzających się ataków agresji ze strony dziecka, nauczyciel wychowawca podejmuje współpracę z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Szamotułach w porozumieniu z rodzicami kieruje dziecko na diagnozę psychologiczno-pedagogiczną (w sytuacji, gdy dziecko nie posiada orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego).

6. Jeżeli dziecko posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, rodzic zobowiązany jest do kontaktu z psychiatrą/neurologiem czy innym specjalistą opiekującym się dzieckiem i ustalenie powodu agresywnego zachowania oraz skutecznej metody wyciszenia agresji dziecka.

7. W przypadku powtarzających się sytuacji, dyrektor przy udziale nauczycieli przeprowadza rozmowę z rodzicami dziecka przejawiającego zachowania agresywne, z przebiegu której spisana zostaje notatka służbowa.

8. Rodzic jest zobowiązany do wypełnienia zaleceń wynikających z diagnozy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, konsultacji, współpracy z przedszkolem oraz regularnego przyjmowania przez dziecko leków (np. uspokajających/wyciszających), jeżeli takie zostały zlecone.

9. W przypadku kolejnych zachowań agresywnych dziecka i jednocześnie braku efektywnej współpracy z rodzicami, Przedszkole prosi o wsparcie mediatora z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Szamotułach.

10. W przypadku braku efektów działań opisanych powyżej, przedszkole kieruje wniosek do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację rodzinną oraz do Ośrodka Pomocy Społecznej w Szamotułach.

VII. SPOSÓB REALIZACJI PROCEDURY:

- 1 Umieszczenie treści dokumentu na stronie internetowej przedszkola.
2. Zapoznanie nauczycieli i specjalistów z treścią procedury.
3. Zapoznanie rodziców z obowiązującą procedurą.

VIII. DOKUMENTACJA DO PROCEDURY

- 1 Załącznik nr 1 – „Zgoda na zastosowanie procedury wobec dziecka”/
2. Załącznik nr 2 – „Informacja dla nauczycieli”.

IX. TRYB DOKONYWANIA ZMIAN W PROCEDURZE

- 1 Wszelkich zmian w opracowanej procedurze może dokonywać z własnej inicjatywy lub na wniosek rady pedagogicznej dyrektor placówki.
2. Wnioskodawcą zmian może być również Rada Rodziców.
3. Proponowane zmiany nie mogą być sprzeczne z prawem.

do Procedury postępowania z dzieckiem przejawiającym zachowania agresywne
w Przedszkolu nr 3 w Szamotułach

Szamotuły, dnia .....

Wyrażam zgodę na zastosowanie wobec mojego dziecka

.....
(imię i nazwisko dziecka)

Procedury postępowania z dzieckiem przejawiającym zachowania agresywne w Przedszkolu nr 3 w Szamotułach w przypadku wystąpienia u dziecka zachowań agresywnych zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu jego samego, innych dzieci lub nauczycieli/pracowników przedszkola.

- 1 Polecenie ustne powtórzone w razie potrzeby.
2. Próba podjęcia wykonania prośby razem z dzieckiem (bycie blisko, wzięcie dziecka za rękę).
3. Odsunięcie/wyciszenie dziecka w sytuacji problemowej – prośba, by dziecko chwilę odpoczęło na krzeselku, bądź wyprowadzenie z sali i pozostanie poza grupą od opieką dorosłego do czasu, gdy dziecko się uspokoi.
4. Przytrzymanie dziecka, np. za rękę.
5. Przytrzymanie siłą, gdy dane dziecko jest szczególnie agresywne, gdy jest to część napadu złości.
6. Pokazanie i zachęcanie do zachowania alternatywnego – w przypadku, gdy dana osoba wykazuje pewną niedojrzałość społeczną.

.....

.....

(podpis rodziców/prawnych opiekunów)

INFORMACJA DLA NAUCZYCIELA

Sposoby zapobiegania dziecięcej agresji:

- rozpoznanie indywidualnych potrzeb dziecka oraz stworzenie warunków umożliwiających mu zaspokojenie ich w odpowiednim stopniu,
- stworzenie atmosfery zaufania, akceptacji i bezpieczeństwa,
- dawanie dobrych wzorców do naśladowania,
- ustalenie jasnych zasad i reguł, konsekwentne ich przestrzeganie,
- wzmocnianie zachowań pozytywnych (np. słowna pochwała),
- budowanie wewnętrznego systemu wartości,
- współpraca rodziców/prawnych opiekunów z nauczycielem dziecka,
- stworzenie sytuacji umożliwiającej pozbycie się negatywnych emocji, rozładowanie złości poprzez stosowanie takich metod jak: rysunek terapeutyczny, bajkoterapia, pantomima, ćwiczenia ruchowe, zabawy relaksacyjne z muzyką, ćwiczenia oddechowe.

PRZYKŁADY SPOSOBÓW POZBYWANIA SIĘ I ODREAGOWANIA DZIECIĘCEJ ZŁOŚCI:

- skrzynia/pudełko złości – w środku znajdują się stare gazety, które dziecko może gnieść, gdy wpadnie w złość,
- malowanie jaskrawymi kolorami na dużym arkuszu papieru,
- ludzik złości – np. pacynka lub skarpetka z namalowaną twarzą, do której można włożyć rękę i opowiedzieć o swoim zdenerwowaniu,
- zorganizowanie w domu/przedszkolu kącika złości – miejsca, w którym dziecko może usiąść i wyciszyć się, kiedy odczuwa zdenerwowanie,
- splukiwanie złości wraz z wodą w toalecie,
- woreczek złości, w którym dziecko może zamknąć negatywne emocje,
- terapia ruchem – wytuptywanie złości, np. na gazecie, planszy,
- ćwiczenia oddechowe – wydłużanie fazy wydechowej, uspokojenie układu nerwowego, np. rozdmuchiwanie złości,
- zabawy z kartami emocji – wybranie kart z emocjami towarzyszącymi dziecku, rozmowa, stworzenie opowiadania.